

RUDIJU JANČARJU V SPOMIN

Pred kratkim je nehalo biti plemenito srce Rudija Jančarja, pionirja in vizionarja elektronske industrije na Slovenskem, ustanovitelja bivšega Inštituta za elektrozeve, enega od pomembnih temeljev Iskre, ter domačega razvoja in snovanja na področju elektrovez in elementov za elektroniko. Njegova življenjska pot je bila težavna, a vendar je zaoral globoke in plodnosne brazde v našo elektrotehniko.

Rodil se je tik pred prvo svetovno vojno v Mariboru. Že kot mladenič se je zanimal za radijsko stroko. Med zaposlitvijo v Ljubljani je obiskoval srednjo tehniško šolo vse do obsodbe zaradi ilegalnega političnega delovanja. Po prihodu iz zapora je bil brezposeln in ni smel nadaljevati šolanja, zato se je konec leta 1936 podal v Beograd, kjer je postal serviser svetovno znanega podjetja Philips. Ko je Philips zgradil v Pančevu novo tovarno radijskih sprejemnikov, je postal tam obratovodja ter pri tem pokazal tolikšno zanimanje in navdušenje za stroko, da je z njo osvojil kakega pol ducata mladih slovenskih tehnikov, ki so bili pripravljene delati pod njegovim vodstvom dan in noč. Ob izbruhu vojne se je vrnil v rodni Maribor, se prebil v okupirano Ljubljano ter se vključil v ilegalno delo. Leta 1942 je odšel v partizane, kjer je delal vseskozi v svoji stroki. Le-ta je zlasti po zlomu Italije doživela velik razmah. Partizanske precizne mehanične radiodelavnice v Starih žagah in Črmošnjicah so izdelale svoj tip radijskega oddajnika-sprejemnika, okrepila se je dejavnost zvez.

Pri organizaciji radijskih zvez med NOV je prav on odigral odločilno vlogo kot tehnični vodja radijske postaje na Kočevskem, ki je delovala vse do konca vojne ter še nekaj časa po njej. V partizanskih delavnicah in službah za radijske zveze se je kovalo mnogo mladih strokovnjakov, ki so se po vojni deloma zaposlili v kranjski Iskri, deloma pa pod Jančarjevim vodstvom v Ljubljani pripravljali začetke Inštituta za elektrozeve. Jančarjeva vizija je bila izgradnja naše lastne elektronske industrije s sodobnimi tovarnami, podobno kot je bila Philipsova, z lastnim raziskovalnim in razvojnim delom. Z neverjetno vztrajnostjo je zbral radijsko-tehnični material, opremo in instrumente. Pridobil je pomoč vlade, ki je želela dobre in sodobne radijske zveze v državi. Pri tem se je zavedal, da se ne moremo nadejati pomoči iz tujine ter da smo odvisni le od lastnih sil. Leta 1947 so ob Jančarju zbrani sodelavci, večinoma iz vrst partizanskih sodelavcev v radijskih zvezah in delavnicah v Starih žagah, pridobili prve prostore v gimnaziji v Šubičevi ulici, v prostorih bivše lekarne Bahovec na Kongresnem trgu v Ljubljani in kasneje v stari rižarni na Linhartovi cesti. Inštitut za elektrozeve (IEV) je bil uradno ustanovljen 20. marca 1948, Jančar pa je postal prvi direktor. Od 100 zaposlenih v prvem letu je inštitut neprestano rasel in širil svojo dejavnost, tako da je imel leta 1955 550 zaposlenih in leta 1958, ko je posloval kot proizvodna organizacija, že okoli 1500 ter skupaj s podjetjem Telekomunikacije, ki je nastalo iz matičnega inštituta, pa celo 2700. Na mestu direktorja Industrije za elektrozeve je ostal polnih 13 let do leta 1961, ko se je IEV združil z elektromehanično industrijo v kranjsko Iskro.

Jančar R.

Vsa ta leta je bil skromni, nesebični in pošten Rudi Jančar duša in motor vsega tako plodnega delovanja, saj so njegova osebnost, njegove vizije in njegova podpora vsemu ustvarjalnemu navduševala in spodbujala vse sodelavce. Že od začetka je zavestno delal na konceptu policentričnega razvoja elektronske industrije v Sloveniji. Vsak dosežek na inštitutu je znal prenesti v proizvodnjo, najraje v kraje, kjer takrat še ni bilo industrije. Na ta način so nastali po vsej Sloveniji industrijski obrati za proizvodnjo elementov in naprav za elektroniko, največkrat v zapuščenih ali neizkoriščenih stavbah, brez velikih investicij, s pritegnitvijo lokalnih dejavnikov in ljudi, skoraj vedno ob lastni izdelavi proizvodne opreme. Obrati so hitro rasli in omogočili tudi manjšim podeželskim centrom hiter razvoj kraja in dvig življenjskega standar-

da ljudi. Industrija, ki je pri tem nastajala, je rasla na svojih razvojnih dosežkih, ob doma izdelani opremi, saj na licence ni bilo mogoče računati. V tem času je tudi IEV rasel tako ob svojih raziskavah kakor tudi ob sodelovanju elektrofakultete in drugih inštitutov. Po zaslugi Rudija Jančarja je pridobil na pomenu tudi v tujini, saj je imel povezave s francoskim poštnim inštitutom CNET, s poljskim ITR, s češkim VUEK in z drugimi.

Rudiju Jančarju je uspelo pritegniti sposobne ljudi, ne glede na njihovo politično opredelitev, in poiskati najboljše strokovnjake doma in v tujini. Znal je spodbuditi v sodelavcih ustvarjalni entuzijazem in vsakega posameznika motivirati, tako stokovnjake kot priučene delavce, saj je rad prisluhnil njihovim predlogom in problemom ter se iskreno veselil njihovih uspehov.

Po združitvi IEV s kranjsko Iskro je Rudi Jančar zaradi nesoglasij zapustil Iskro. Bil je nato štiri leta svetnik za elektroindustrijo na Gospodarski zbornici Slovenije, za tem pa še šest let, do upokojitve, pomočnik direktorja Inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko v Ljubljani. Tudi na teh delovnih mestih je z vsem žarom podpiral razvojno in raziskovalno delo in pri tem sodelujoče strokovnjake.

Vse do svoje hude bolezni je snoval načrte, kako podpreti tiste iz elektro stroke, ki so v sedanjih težkih časih zašli v težave, s programi, ki bi bili aktualni v mednarodnem merilu. V ta namen je že navezoval stike s svojimi znanci, ki so bili ali so še na vplivnih mestih po svetu in bi mogli svetovati oziroma pomagati pri navezavi koristnih stikov.

Rudi Jančar je bil osebno preskromen in je vedno poudarjal delo svojih sodelavcev, ne pa svojega. Vendar pa si je s svojim delom, s pritegnitvijo celih generacij mladih strokovnjakov v sodobno slovensko elektronsko industrijo postavil trajen spomenik. Zlasti pa bomo vsi, ki smo ga poznali, pogrešali njegov optimizem, vzpodbude, prijateljska srečanja ter ga trajno obdržali v hvaležnem spominu.

Mag. Milan Slokan
Smiljan Jerič, dipl.ing.